

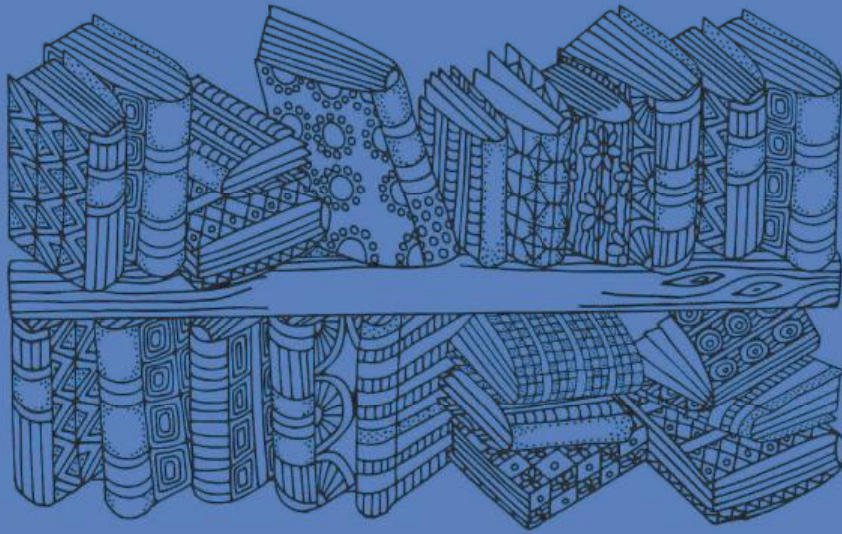
شاهتلید

[گام به گام دروس]

پنجم سید کلاغ

همراه با ۳۰ ساعت
فیلم آموزشی رایگان

شاهکلید کلاغ سپید در هر پایه، تمامی کتاب‌های درسی را دربرداشته و در هر کتاب به بررسی و پاسخ‌گویی به پرسش‌های کتب درسی و تکمیل آن‌ها با پرسش و پاسخ‌های تألیفی می‌پردازد. دانش‌آموز در کتاب **شاهکلید پنجم**، دروس فارسی و نگارش، ریاضی، مطالعات اجتماعی، علوم تجربی، هدیه‌های آسمان و آموزش قرآن را بررسی خواهد کرد. در کتاب پیش رو، ضمن پوشش کامل مطالب درسی، کلیه فعالیت‌های کلاسی، فکر کنید و تمرینات مندرج در کتاب درسی و آکاوی شده و برای آن‌ها پاسخ کامل ارائه گردیده و همچنین نکات کاربردی در قالب کادربندی آموزشی بیان شده است...

محتوای فیلم‌های آموزشی:

- تدریس گام به گام کتاب درسی
- حل تمرینات و سؤالات کتاب درسی
- حل تمرینات بیشتر جهت رفع اشکال و آمادگی برای امتحانات

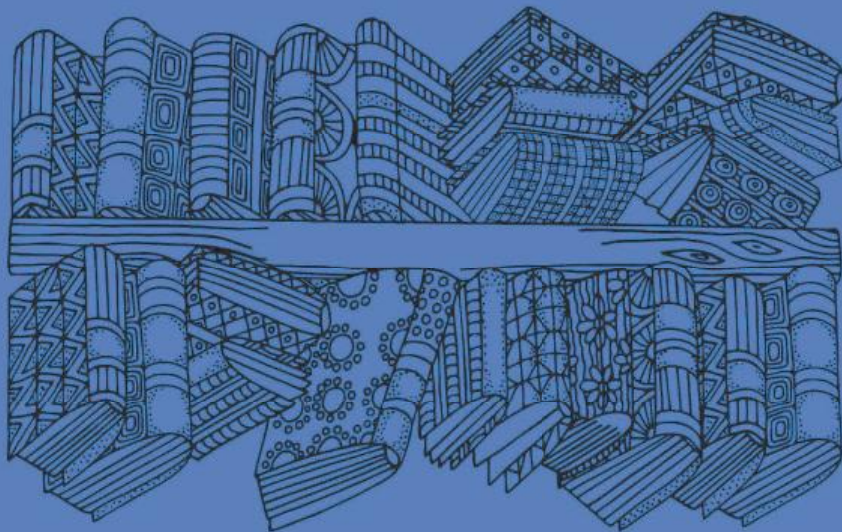
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۳-۵۵۹۷-۲

9 786220 305972

 gajmarket.com خرید آنلاین از

پیشگفتار

دبیران گرامی، دانش آموزان عزیز:

این کتاب شامل هفت بخش است که در هر بخش، یک کتاب از هفت کتاب درسی پایه ی پنجم دبستان مورد بررسی قرار گرفته است.

ویژگی های این بخش ها به شرح زیر است:

ریاضی
ارائه لینک فیلم های تدریس گام به گام کتاب درسی به همراه حل تصویری
سؤالات و تمرین های آن
پاسخ به فعالیت، کار در کلاس و تمرین های کتاب درسی و ارائه ی نکات
مفید برای حل تمرین ها و مسائل

علوم تجربی
پوشش کامل مطالب کتاب درسی در قالب پرسش و پاسخ تألیفی
پاسخ فکر کنید، آزمایش کنید، گفت و گو کنید و ...

**فارسی
و نگارش**
معنی واژگان کتاب درسی، تعیین واژگان هم خانواده و متضاد
مشخص کردن واژه های مهم از نظر املا
توضیح نکات دستوری، نگارشی و ادبی
معنی کامل ابیات و متن های کهن
پاسخ کامل درک مطلب، درک و دریافت، درست و نادرست و ...

**مطالعات
اجتماعی**
پوشش کامل مطالب کتاب درسی در قالب پرسش و پاسخ تألیفی
پاسخ پرسش ها، فعالیت ها و کاربرگه های کتاب درسی

**هدیه های
آسمان**
پوشش کامل مطالب کتاب درسی در قالب پرسش و پاسخ تألیفی
پاسخ پرسش های کتاب درسی

آموزش قرآن
پاسخ تمرین های کتاب درسی

از کلیه ی عزیزانی که این کتاب را انتخاب نموده اند تقاضا داریم، انتقادات و پیشنهادات خود را از طریق صندوق پستی ۳۷۷-۱۳۱۴۵ یا تلفن ۰۲۱-۶۴۲۰ با ما در میان بگذارند.
گروه مؤلفان

فهرست

ریاضی

۵

علوم تجربی

۲۰۷

فارسی

۲۷۳

نگارش

۳۴۲

مطالعات اجتماعی

۳۸۶

هدیه‌های آسمان

۴۴۸

آموزش قرآن

۴۹۵

مؤلفان

ریاضی: فرزاد تندرو

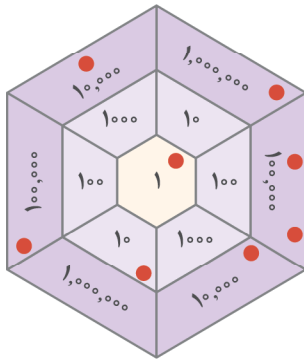
علوم تجربی، مطالعات اجتماعی، هدیه‌های آسمان: اکرم فعل عراقی

فارسی و نگارش: هدی کجوری، ریحانه حجت الاسلامی

آموزش قرآن: احمد صمدی

ویراستاران

راضیه انتخابی فرد، زهرا ساسانی، محدثه پورولی، مهسا اصغری، مهدیه میرزاعلی، کبری مهدیخانی

۱ یک بازی دونفره انجام دهید. هر کدام ۸ مهره‌ی کوچک بردارید. مهره‌های خود را روی صفحه‌ای مثل شکل روبه‌رو بیندازید. با توجه به محل قرار گرفتن مهره‌ها، ابتدا جدول ارزش مکانی را کامل کنید. سپس، عدد به دست آمده را بنویسید.

هر دانش‌آموزی که عدد بزرگ‌تری بیاورد، برنده است. اگر مهره‌ی شما خارج از صفحه افتاد، کوچک‌ترین عدد روی صفحه‌ی بازی (یعنی عدد یک) را در نظر بگیرید. اگر مهره روی خط قرار گرفت، بزرگ‌ترین عدد نزدیک به آن را در نظر بگیرید. برای نمونه، در صفحه‌ی بازی ۸ مهره به صورت روبه‌رو قرار گرفته‌اند. بنابراین، عدد حاصل را به صورت زیر به دست آورده‌ایم.

میلیون		هزار				
ی	ص	د	ی	ص	د	ی
۱	۳	۲	۰	۰	۱	۱

یعنی عدد ۱,۳۲۰,۰۱۱ به دست آمده است.

۲ پول‌هایی که در زیر می‌بینید، پول‌های فاطمه است. حساب کنید او چند ریال دارد. روش حساب کردن خود را توضیح دهید.

ابتدا پول‌های هم‌ارزش را با هم جمع می‌کنیم.

$$\text{ریال } 300000 = 3 \times 100000 = 3 \text{ تا یک میلیون ریال}$$

$$\text{ریال } 40000 = 4 \times 10000 = 4 \text{ تا صد هزار ریال}$$

$$\text{ریال } 40000 = 2 \times 20000 = 2 \text{ تا بیست هزار ریال}$$

$$\text{ریال } 10000 = 1 \times 10000 = 1 \text{ یک ده هزار ریال}$$

حالا پول‌های فاطمه را جمع می‌کنیم.

$$\text{ریال } 345000 = 300000 + 40000 + 40000 + 10000 = \text{پول فاطمه}$$

تذکر: می‌توانیم ارزش پول‌ها را به صورت زیر در جدول ارزش مکانی وارد کنیم و مجموع پول‌ها را حساب کنیم:

میلیون			هزار						
ص	د	ی	ص	د	ی	ص	د	ی	
		۳	۰	۰	۰	۰	۰	۰	← ۳ تا یک میلیون ریال
+			۴	۰	۰	۰	۰	۰	← ۴ تا صد هزار ریال
				۴	۰	۰	۰	۰	← ۲ تا ۲۰ هزار ریال
				۱	۰	۰	۰	۰	← یک ده هزار ریال
		۳	۴	۵	۰	۰	۰	۰	

آیا فاطمه می‌تواند یک کوله‌پشتی و یک پالتو بخرد؟

۲,۰۰۰,۰۰۰ ریال

۶۰۰,۰۰۰ ریال

۲,۷۰۰,۰۰۰ ریال

۳۰,۰۰۰ ریال

ابتدا قیمت یک کوله‌پشتی و یک پالتو را حساب می‌کنیم.

$$\text{ریال } ۳۳۰۰۰۰۰ = ۶۰۰۰۰۰ + ۲۷۰۰۰۰۰ = \text{مجموع قیمت کوله‌پشتی و پالتو}$$

چون مجموع پول‌های او ۳۴۵۰۰۰۰ ریال است و از مجموع قیمت کوله‌پشتی و پالتو بیشتر است، پس می‌تواند آنها را بخرد.

اگر او یک جفت کفش بخرد، با بقیه‌ی پولش چه چیزهای دیگری می‌تواند بخرد؟

$$\text{ریال } ۱۴۵۰۰۰۰ = ۳۴۵۰۰۰۰ - ۲۰۰۰۰۰۰ = \text{باقیمانده‌ی پول فاطمه}$$

او با باقیمانده‌ی پولش می‌تواند کتاب یا کوله‌پشتی بخرد. البته او می‌تواند کتاب و کوله‌پشتی را با هم نیز خریداری کند.

خودتان سؤال دیگری طرح کنید و به آن جواب بدهید.

اگر فاطمه یک پالتو بخرد، آیا با بقیه‌ی پولش می‌تواند یک کتاب و یک کوله‌پشتی خریداری کند؟

$$\text{ریال } ۷۵۰۰۰۰ = ۳۴۵۰۰۰۰ - ۲۷۰۰۰۰۰ = \text{باقیمانده‌ی پول فاطمه}$$

$$\text{ریال } ۷۵۰۰۰۰ < \text{ریال } ۶۳۰۰۰۰ = ۳۰۰۰۰ + ۶۰۰۰۰۰ = \text{مجموع قیمت یک کتاب و یک کوله‌پشتی}$$

همان‌طور که دیده می‌شود، فاطمه می‌تواند با باقیمانده‌ی پولش، یک کتاب و یک کوله‌پشتی بخرد.

۳ با توجه به جدول ارزش مکانی روبه‌رو، توضیح دهید که چگونه با ضرب یک عدد در ۱۰ ارزش هر رقم تغییر می‌کند.

ص	د	ی
	۲	۵
۲	۵	۰

$\times 10$

اگر عددی را ۱۰ برابر کنیم (یعنی در عدد ۱۰ ضرب کنیم)، ارزش مکانی هر رقم در آن، یک مرتبه بیشتر می‌شود و در نتیجه ارزش عدد هم بیشتر می‌شود.

اگر آن را ۱۰۰ برابر کنیم (یعنی در عدد ۱۰۰ ضرب کنیم)، ارزش مکانی هر رقم در آن، دو مرتبه افزایش می‌یابد و این روند به همین ترتیب ادامه پیدا می‌کند.

۴ به سؤال‌های زیر پاسخ دهید:

رقم ۷ در عدد ۷۳۰ در چه مرتبه‌ای قرار دارد؟ صدگان

اگر عدد ۷۳۰ را ۱۰۰ برابر کنیم، رقم ۷ چه مرتبه‌ای پیدا می‌کند؟ ارزش مکانی آن دو مرتبه افزایش پیدا می‌کند،

$$730 \xrightarrow{\times 100} 730 \times 100 = 73000$$

صدگان \rightarrow دهگان هزار

یعنی از صدگان به دهگان هزار می‌رود.

۵ جاهای خالی را پر کنید.

۱۰۰ تا ۱۰۰۰۰ تایی برابر است با یک تا بیلیون

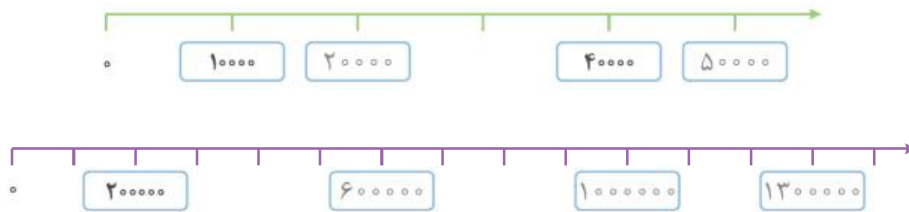
۱۰۰ تا ۱۰۰۰۰ تایی برابر است با یک تا بیلیون

صفحه ۳ و ۴ کتاب درسی

کار در کلاس

۱ با توجه به محورهای خالی عدد مناسب بنویسید.

۲ جدول‌های ارزش مکانی زیر را مانند نمونه پر کنید.

هزار			هزار		
ص	د	ی	ص	د	ی
			۲	۷	۰
		۲	۷	۰	۰
	۲	۷	۰	۰	۰
۲	۷	۰	۰	۰	۰

$\times 10$
 $\times 100$
 $\times 1000$

هزار			هزار		
ص	د	ی	ص	د	ی
			۰	۰	۰
	۵	۴	۰	۰	۰
		۵	۴	۰	۰
			۵	۴	۰
				۵	۴

$\times 10$
 $\times 100$
 $\times 1000$

۳ جاهای خالی را پر کنید.

عدد ۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰ از ۳۲۰ تا یک میلیون ساخته شده است.

عدد ۲,۷۰۰,۵۰۰ از ۲ تا یک میلیون و ۷ تا صد هزار و ۵ تا صدتایی ساخته شده است.

عدد ۱,۰۰۰,۰۰۰ از ۱۰۰۰ تا هزارتا و یا از ۱۰۰ تا ده هزارتا و یا از ۱۰ تا صد هزارتا ساخته شده است.

۴ جاهای خالی را مانند نمونه پر کنید.

۵ میلیون به علاوه ۴ میلیون می شود ۹ میلیون

۸ صد هزار منهای ۴ صد هزار می شود ۴ صد هزار یعنی ۴۰۰ هزار.

$۴۰۰ \text{ هزار} = ۴ \text{ صد هزار} = (۸ - ۴) \text{ صد هزار} = ۴ \text{ صد هزار} - ۸ \text{ صد هزار}$

نصف ۶ میلیون می شود ۳ میلیون.

۳ میلیون $= (۶ \div ۲) = ۶ \div ۲ = ۳$ میلیون

۵ در ماه آبان، روزانه دو میلیون و چهارصد هزار بشکه نفت فروختیم. در مدت ۱۰ روز از ماه آبان، چند بشکه

$$۲۴۰۰۰۰۰ \times ۱۰ = ۲۴۰۰۰۰۰۰$$

نفت فروخته ایم؟

بنابراین در ۱۰ روز از ماه آبان، ۲۴ میلیون بشکه نفت فروخته ایم.

اگر فروش نفت را دو برابر کنیم، روزانه چند بشکه باید بفروشیم؟

$$۲۴۰۰۰۰۰ \times ۲ = ۴۸۰۰۰۰۰$$

بنابراین باید روزانه چهار میلیون و هشتصد هزار بشکه نفت بفروشیم.

صفحه ۴ کتاب درسی

فعالیت

۱ معلم کارت های عددهای ۹، ۷، ۴، ۱ را به دانش آموزان داد. سپس، از آنها خواست که با آن عددها دو عدد

دو رقمی مختلف بسازند و حاصل ضرب آنها را به دست آورند.

مأنده این عددها را ساخت:

$$\begin{array}{r} \begin{array}{cc} ۴ & ۷ \\ ۹ & ۱ \end{array} \\ \times \\ \hline ۴۷ \\ + ۴۲۳۰ \\ \hline ۴۲۷۷ \end{array}$$

صدیقه این عددها را ساخت:

$$\begin{array}{r} \begin{array}{cc} ۹ & ۴ \\ ۱ & ۷ \end{array} \\ \times \\ \hline ۶۵۸ \\ + ۹۴۰ \\ \hline ۱۵۹۸ \end{array}$$

الف) حاصل ضرب کدام یک از دو عدد بزرگ‌تر است؟ عددهای مائده
 ب) شما هم با کارت‌ها دو عدد دو رقمی بسازید و حاصل ضرب آنها را به دست آورید.

$$\begin{array}{r} 47 \\ \times 19 \\ \hline 423 \\ + 470 \\ \hline 893 \end{array} \quad \text{و} \quad \begin{array}{r} 74 \\ \times 19 \\ \hline 666 \\ + 740 \\ \hline 1406 \end{array} \quad \text{و} \dots$$

پ) اگر بخواهید بزرگ‌ترین حاصل ضرب عددهای دو رقمی را به دست آورید، کدام دو عدد را انتخاب می‌کنید؟
 برای پیدا کردن جواب، در کلاس با دوستانتان گفت‌وگو کنید. ۷۴ و ۹۱

نکته

اگر بخواهیم حاصل ضرب دو عدد دو رقمی بیشترین مقدار ممکن را داشته باشد، باید برای دهگان‌ها بزرگ‌ترین ارقام را انتخاب کنیم و سپس رقم‌های بعدی را برای یکان‌ها در نظر بگیریم. به این ترتیب که یکان کوچک‌تر را جلوی دهگان بزرگ‌تر و یکان بزرگ‌تر را جلوی دهگان کوچک‌تر قرار دهیم. به عنوان نمونه برای این فعالیت داریم:

$$\begin{array}{r} 91 \\ \times 74 \\ \hline 6734 \end{array} \quad \leftarrow \text{بیشترین مقدار ممکن حاصل ضرب}$$

۲) حاصل جمع و تفریق‌ها را مانند نمونه انجام دهید و روش کار خود را بنویسید.

$$300 \text{ یعنی } 3 \text{ تا صدتایی، پس } 3 \text{ تا به } 5 \text{ اضافه می‌کنیم. } 527 + 300 = 827$$

$$527 + 400 - 1 = 927 - 1 = 926$$

۴۰۰ یعنی ۴ تا صدتایی، پس ۴ تا به ۵ اضافه می‌کنیم و سپس یکی از حاصل به دست آمده کم می‌کنیم.

$$701 - 600 = 101$$

۶۰۰ یعنی ۶ تا صدتایی، پس ۶ تا از ۷ کم می‌کنیم.

۳) دو عدد داده‌شده را مقایسه کنید و راه حل خود را توضیح دهید.

$$\begin{array}{l} \text{شش رقمی} \\ 200200 \end{array} < \begin{array}{l} \text{هفت رقمی} \\ 2000200 \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{چهار رقمی} \\ 70000 \end{array} > \begin{array}{l} \text{پنج رقمی} \\ 6997 \end{array}$$

$$800101 > 800011$$

در مقایسه‌ی اعداد با هم، عددی بزرگ‌تر است که تعداد رقم‌های بیشتری داشته باشد. اگر تعداد رقم‌ها در دو عدد برابر بود، ارقام هم‌مرتبه را از سمت چپ با هم مقایسه می‌کنیم، عددی بزرگ‌تر است که در یک مرتبه‌ی یکسان رقم بزرگ‌تری داشته باشد.

پاسخ‌ها	پرسش‌ها
ابتدا باید پیش‌بینی و سپس برای بررسی پیش‌بینی کاوش کنیم.	۱. برای پاسخ دادن به سؤال‌های خود باید چه کاری انجام دهیم؟
۱- مطالعه و تحقیق ۲- جمع‌آوری اطلاعات و بررسی آنها	۲. قبل از ساختن یک وسیله باید چه کارهایی انجام دهیم؟
اندازه‌گیری	۳. برای رسیدن به نتایج درست در هر آزمایش باید دقیق انجام شود.
مشاهده‌ی	۴. هرچه زمان را دقیق‌تر اندازه‌گیری کنیم، ما دقیق‌تر خواهد بود.
بیشتر	۵. هرچه پهنای بال فرفره‌ی چرخان باشد، فرفره دیرتر به زمین می‌رسد.
الف) پهنای بال فرفره ب) زمان رسیدن فرفره به زمین پ) ارتفاعی که از آن فرفره‌ها را رها می‌کنیم - طول دم فرفره - جرم و جنس کاغذ - طول بال فرفره	۶. برای بررسی این پیش‌بینی که «هرچه پهنای بال فرفره‌ی چرخان بیشتر باشد، فرفره دیرتر به زمین می‌رسد»: الف) چه چیزی را باید تغییر داد؟ ب) چه چیزی را باید اندازه گرفت؟ پ) چه چیزهایی را نباید تغییر داد؟
زودتر	۷. هرچه طول بال فرفره‌ی چرخان کوتاه‌تر باشد، فرفره به زمین می‌رسد.
پهنای بال، طول بال و طول دم فرفره، جرم و جنس کاغذ و ارتفاعی که فرفره را از آن رها می‌کنیم.	۸. چه عواملی بر زمان فرود آمدن فرفره تأثیر دارند؟
برای اطمینان از نتیجه آزمایش	۹. چرا باید هر آزمایش را چند بار تکرار کنیم؟
کاوش می‌کنند؛ یعنی آزمایشی طراحی می‌کنند و عوامل مؤثر بر موضوع مورد بررسی را مشخص می‌کنند. آنگاه عواملی را که باید ثابت نگه داشته شوند یا تغییر کنند تعیین می‌کنند، سپس آزمایش را چند بار انجام می‌دهند. در پایان از یافته‌های آزمایش نتیجه‌گیری می‌کنند و پاسخ پرسش خود را می‌یابند.	۱۰. دانشمندان با توجه به پدیده‌های اطراف خود، پرسش‌هایی در ذهنشان ایجاد می‌شود. آنها برای یافتن پاسخ این پرسش‌ها چه کاری انجام می‌دهند؟

صفحه ۴ کتاب درسی

سؤال متن

۳ یکی از فرفره‌ها را از ارتفاع ۲ متری رها کنید. مدت زمانی را که طول می‌کشد تا فرفره به سطح زمین برسد، اندازه بگیرید و در جدول زیر یادداشت کنید. (توجه: هر آزمایش را ۳ بار تکرار کنید).

مدت زمانی که طول می‌کشد تا فرفره به سطح زمین برسد (به ثانیه)		شماره‌ی آزمایش
فرفره‌ی ۲ (با بال باریک)	فرفره‌ی ۱ (با بال پهن)	
۲ ثانیه	۴ ثانیه	(۱)
۳ ثانیه	۵ ثانیه	(۲)
۲ ثانیه	۵ ثانیه	(۳)

مراحل بالا را برای فرفره‌ی دیگر تکرار کنید و مشاهده‌های خود را در جدول بنویسید.

هر چه زمان را دقیق‌تر اندازه‌گیری کنید، مشاهده‌ی شما دقیق‌تر خواهد بود.

نتیجه‌ی کاوش:

فرفره‌ای که بال پهن‌تری دارد، دیرتر به سطح زمین می‌رسد؛ بنابراین، هرچه بال فرفره پهن‌تر باشد، زمان رسیدن آن به سطح زمین بیشتر می‌شود.

صفحه ۵ و ۶ کتاب درسی

کاوشگری

۱ مشخص کنید:

- چه چیزی را باید تغییر داد؟ طول بال فرفره
 - چه چیزی را باید اندازه گرفت؟ زمان رسیدن فرفره به زمین
 - چه چیزهایی را نباید تغییر داد؟
- ارتفاعی که از آن فرفره‌ها را رها می‌کنیم. - طول دم فرفره - جرم و جنس کاغذ - پهنای بال فرفره

۲ دو فرفره بسازید که طول بال‌هایشان متفاوت باشد.

۳ فرفه‌ها را از ارتفاع ۲ متری رها کنید. مدّت زمانی را که طول می‌کشد تا هر فرفه به سطح زمین برسد، اندازه بگیرید و در جدول زیر یادداشت کنید. (توجه: هر آزمایش را ۳ بار تکرار کنید.)

مدّت زمانی که طول می‌کشد تا فرفه به سطح زمین برسد (به ثانیه)		شماره‌ی آزمایش
فرفه‌ی ۲ (با بال بلندتر)	فرفه‌ی ۱ (با بال کوتاه‌تر)	
۶ ثانیه	۳ ثانیه	(۱)
۷ ثانیه	۴ ثانیه	(۲)
۵ ثانیه	۳ ثانیه	(۳)

۴ نتیجه‌ی کاوش خود را بنویسید.

هر چه اندازه‌ی طول بال فرفه بیشتر باشد، مدّت زمان بیشتری طول می‌کشد تا به زمین برسد. هنگامی که بال فرفه بلند باشد هوای بیشتری زیر بال جریان پیدا می‌کند و نیروی بیشتری رو به بالا به فرفه وارد می‌کند؛ بنابراین فرفه مدّت زمان بیشتری در هوا می‌ماند.

صفحه ۶ کتاب درسی

فکر کنید

این‌ها دانه‌های درخت افرا هستند. اگر آنها را از ارتفاع یکسانی رها کنیم، کدام یک دیرتر به زمین می‌رسد؟ توضیح دهید.

دانه‌ای که بال آن پهن‌تر است؛ چون هنگام سقوط هوای بیشتری زیر آن جریان می‌یابد و نیروی بیشتری را رو به بالا به دانه وارد می‌کند.

پاسخ‌ها	پرسش‌ها
دو شکل: فیزیکی و شیمیایی	۱. تغییرها در مواد به چند شکل صورت می‌گیرد؟
شکل، اندازه یا حالت ماده تغییر می‌کند، اما جنس آن تغییری نمی‌کند.	۲. در تغییر فیزیکی چه چیزهایی تغییر می‌کند؟
تا کردن لباس، بافتن شال گردن از نخ کاموا، تگه کردن نان، دوختن لباس، بریدن کاغذ یا میوه، خرد کردن چوب، یخ زدن آب، تبخیر آب	۳. چند نمونه تغییر فیزیکی نام ببرید.
به تغییری که طی آن یک ماده به ماده‌ی دیگری تبدیل می‌شود و جنس، رنگ، بو و مزه‌ی آن تغییر می‌کند.	۴. به چه تغییری، تغییر شیمیایی می‌گویند؟
سوزاندن قند، پختن تخم مرغ و غذا، تبدیل انگور به سرکه، تغییر رنگ لباس، تهیه‌ی مربا و شربت، پوسیدن پارچه، فاسد شدن میوه، ترش شدن شیر، زنگ زدن آهن، تبدیل شیر به ماست	۵. چند نمونه تغییر شیمیایی نام ببرید.
زیرا در این تغییر، فقط شکل و حالت ماده عوض می‌شود، ولی جنس آن تغییر نمی‌کند و به ماده‌ی جدیدی تبدیل نمی‌شود.	۶. چرا تبخیر (بخار شدن) آب، تغییر فیزیکی است؟
شیمیایی	۷. سوختن چوب کبریت یک تغییر است.
تغییر شیمیایی؛ چون وقتی آهن زنگ می‌زند، می‌پوسد و مقاومتش کم می‌شود؛ یعنی جنس ماده تغییر می‌کند و به ماده‌ی جدیدی تبدیل می‌شود.	۸. زنگ زدن آهن چه نوع تغییری است؟ چرا؟
سوختن گاز در اجاق و سوختن چوب کبریت	۹. دو تغییر نام ببرید که به سرعت انجام می‌شوند.

واژه‌نامه

چاره: تدبیر، راه حل	هستی: جهان، خلقت، آفرینش
یاور: دوست، همراه، پشت و پناه	خاک ضعیف: انسان ناتوان
برانی (راندن): دور کنی، طرد کنی	ضعیف: ناتوان
نوازی (نواختن): مهربانی و نوازش نکنی،	ازیبی: به دنبال
محبت نکنی	بیم: ترس
مونس: همدم، یار	بخشای (بخشودن): از گناه ما چشم پوشی کن
غمخوارگان: غمخواران	ببخش (بخشیدن): نعمت بده، بخشنده باش
	کریم: بخشنده

مخالف

هستی ≠ نیستی	توانا ≠ ناتوان، ضعیف
ضعیف ≠ قوی	پیدا ≠ پنهان
	کریم ≠ بخیل، خسیس

خاکِ ضعیف از تو توانا شده

قافیه ردیف

ای همه هستی ز تو پیدا شده

قافیه ردیف

ای خدایی که تمام آفرینش از تو به وجود آمده است و خاک ضعیف (انسان) به اراده و خواست تو قدرت پیدا کرده است.

هم تو بخشای و بخش، ای کریم

ازیبی تو ست این همه امید و بیم

به خاطر وجود تو ما به زندگی امیدواریم و برای گناهان خود از عذابت می ترسیم؛ ای بخشنده! از گناهان ما چشم پوشی کن و نعمت هایت را به ما ببخش.

گر تو برانی، به که روی آوریم؟

چاره‌ی ما ساز که بی‌یادیم

ما دوست و یآوری نداریم، خودت چاره‌ساز مشکل ما باش؛ اگر تو ما را از درگاهت دور کنی، به چه کسی پناه ببریم.

گر ننوازی تو، که خواهد نواخت؟

جز در تو، قبله نخواهیم ساخت

ما قبله‌ای جز درگاه تو انتخاب نمی‌کنیم. اگر تو ما را مورد لطف خود قرار ندهی، چه کسی به ما محبت می‌کند؟ (قطعاً هیچکس)

چاره‌کن ای چاره‌ی بیچارگان

یار شو، ای مونسِ غمخوارگان

ای همدم رنج‌کشیدگان، یار و غمخوار ما باش و ای چاره‌ی مشکلات انسان‌های بیچاره، چاره‌کننده ما باش.

نظامی، مخزن الاسرار

واژه‌نامه

تماشاخانه: جایی که در آن چیزی نمایش داده می‌شود.

سرشار: لبریز، پر

شگفتی: چیز عجیب، پدیده‌های عجیب

پدیده: چیز تازه به وجود آمده، نوظهور

لطیف: نرم و نازک

بیش روی ما: برابر ما، مقابل ما

درنگ: صبر

تماشاگاه: تماشاخانه

سربه فلک کشیده: بسیار بلند (آنقدر بلند که سر آن به آسمان رسیده باشد).

تأمل: اندیشه (تأمل کردن: اندیشیدن)

عالمان: جمع عالم، دانشمندان علوم دینی

پرورش: آموزش و تعلیم

کردار: رفتار، اعمال

گوارا: خوشایند، لذت بخش

نگاشته: نوشته (نگاشتن: نوشتن)

می‌نگارد: می‌نویسد

شکننده: تُرد، آسیب پذیر

سنگلاخ: زمینی که در آن سنگ فراوان باشد.

توصیف: وصف کردن

تالاب: جایی که آب در آن جمع شود و بماند،

آبگیر، برکه

تار می‌تنند (تنیدن): تار می‌بافند

سرزده: بی‌خبر

● **بخوان و حفظ کن**

رفته رفته: کم‌کم، آرام آرام

بُن: بوته، ریشه، درخت

بیدبُن: درخت بید

گسیخت (گسیختن): پاره شد

(از هم گسیخت: از هم جدا شد)

بُستان: بوستان، باغ

دهقان: باغبان، کشاورز

کوتاه: کوتاه

تاک: درخت انگور

شاخساران: شاخه‌های درختان، قسمت بالای

درخت که پراز شاخه است.

کهن: قدیم، گذشته

نغمه‌خوان: آوازخوان

آشیان: لانه‌ی پرندگان، آشیانه

هم خانواده

فکر، تفکر، افکار، متفکر

توصیف، وصف، اوصاف

طرف، اطراف

لطیف، لطف، لطافت

عجیب، عجب، تعجب

عمیق، عمق، اعماق

املا

پدیده‌هایی لطیف / عجیب / سادگی / می‌گذریم / عالم / بیندیشیم / مقایسه / دژه / عمیق / خار /
 زنبور عسل / مطالعه / طبیعت / تأمل / جست‌وجو / عالمان / عادت / موضوع / شگفتی / علف /
 سنگلاخ / محکم / توصیف / قطره / حلقه / صدای حشره / تالاب / عنکبوت‌ها / تار می‌تند / صبحگاهی

صفحه ۱۳ کتاب درسی

درست و نادرست

- ۱ دیدن شگفتی‌های عالم و تأمل درباره‌ی آنها راه مناسبی برای شناخت است. درست
- ۲ سبزه‌ها و علف‌ها به اندازه‌ای نرم و شکننده هستند که نمی‌توانند از میان سنگلاخ سر در بیاورند. نادرست
- ۳ تاریکی شب، روشنایی روز و شب‌نم صبحگاهی همه از آفریده‌های ساکت خدا هستند. درست

صفحه ۱۴ کتاب درسی

درک مطلب

- ۱ یکی از راه‌های شناخت عالم را بیان کنید.
 یک راه ساده آن است که پدیده‌ها را خوب تماشا کنیم، درباره‌ی آفرینش هریک بیندیشیم و آنها را با یکدیگر مقایسه کنیم.
- ۲ چرا عالم «تماشاخانه‌ی شگفتی‌های آفرینش» است؟
 در جهان به هر طرف که بنگریم، آفریده‌های زیبای خداوند را می‌بینیم و این آفریده‌ها شگفتی‌هایی است که پیش روی ماست.
- ۳ چرا هر کدام از پدیده‌ها، «ایستگاهی برای اندیشیدن» هستند؟
 زیرا هر پدیده بیانگر خلقت شگفت‌انگیز خالق یکتاست، پس می‌تواند ایستگاهی برای فکر کردن باشد.
- ۴ «این جهان دفتری است که خدای مهربان به پاکی و زیبایی در آن نگاشته و می‌نگارد.»
 چرا نویسنده، پس از بیان واژه‌ی «نگاشته» از «می‌نگارد» نیز استفاده کرده است؟
 زیرا خداوند همواره در حال آفرینش و خلق است و این خلقت ادامه دارد. بنابراین نویسنده دو فعل گذشته و حال را کنار هم استفاده کرده است.
- ۵ منظور از آفریده‌های ساکت خدا چیست؟
 آفریده‌هایی که در دنیا وجود دارند اما صدایی از خود تولید نمی‌کنند که توجه ما را جلب کنند. مثل علف‌ها، کوه‌های سر به فلک کشیده، روشنایی روز، شب‌نم صبحگاهی و...

صفحه ۱۴ کتاب درسی

واژه‌آموزی

اکنون با توجه به آموخته‌های صفحه‌ی ۱۴ کتاب درسی، نمونه‌های زیر را کامل کنید.

کوتاه ← بلند تاریک ← روشن گرما ← سرما

صفحه ۱۶ و ۱۷ کتاب درسی

بخوان و حفظ کن (رقص باد، خنده‌ی گل)

سبزه‌زاران، رفته رفته، زرد گشت
قافیه

باد سرد آرام بر صحرا گذشت
قافیه

باد سردی، آرام از صحراها عبور کرد و سبزه‌زاران کم‌کم زرد شدند. (پاییز آمد).

زرد شد آن چتر شاداب و قشنگ

تک درخت نارون، شد رنگ‌رنگ

برگ‌های تک درخت نارون رنگارنگ و چتر شاداب و زیبایش زرد شد. (منظور از چتر نارون، شاخه‌های خمیده شکلش است.)

رشته‌های بیدن از هم گسیخت

برگ برگ گل به رقص باد ریخت

گل‌برگ‌های گل با وزش باد ریخت و شاخه‌های نازک بید مجنون قطع شدند. (زمستان آمد).

باغ و بوستان، ناگهان در خواب شد
ردیف

چشمه کم‌کم خشک شد، بی‌آب شد
ردیف

چشمه اندک اندک خشک و بی‌آب شد و باغ و بوستان به خواب زمستانی فرو رفت.

کرد کوته، شاخه‌ی پیچان تاک

کرد دهقان، دانه‌ها در زیر خاک

کشاورز دانه‌ها را در خاک کاشت و شاخه‌های پیچان درخت انگور را کوتاه (هزس) کرد.

بار دیگر، چون بهاران می‌شود

فصل پاییز و زمستان می‌رود

وقتی بهار دوباره بیاید، فصل پاییز و زمستان می‌رود.

چشمه جوشد، آب می‌افتد به راه

از زمین خشک، می‌روید گیاه

از زمینی که در زمستان خشکیده بود، گیاه می‌روید، چشمه می‌جوشد و آب روی خاک راه می‌افتد (جاری می‌شود).

سبز گردد، شاخساران کهن

برگ نو آرد، درخت نارون

درخت نارون برگ تازه درمی‌آورد و شاخه‌های قدیمی درختان [که خشک شده بودند] سبز می‌شوند.

پُرکند بوی خوش گل، باغ را

گل بچندد، بر سر گل بوته‌ها

گل‌ها بر سر شاخه‌ها می‌خندند (گل‌ها می‌شکفند) و عطر آنها، باغ را پر می‌کند.

باز می‌سازد در اینجا آشیان

باز می‌آید برستو، نغمه خوان

پرستوها [در فصل بهار] در حالی که آواز می‌خوانند، بازمی‌گردند و در اینجا آشیانه می‌سازند.

۱ در بیت «گل بچندد، بر سر گل بوته‌ها / پُرکند بوی خوش گل، باغ را» منظور از خنده‌ی گل چیست؟

شکفتن گل

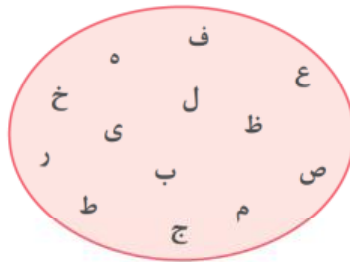
۲ در بیت سوم دو واژه‌ی «برگ برگ» چگونه خوانده می‌شود؟

برگ برگ گل، یعنی همه‌ی برگ‌های گل. بین دو برگ مکث باشد تا حالت برگ‌ریزان را نمایش دهد.

املا و واژه‌آموزی

- ۱ جمله‌هایی را که در آنها یکی از واژه‌های «لطیف»، «طبیعت» و «محکم» به کار رفته است، بنویسید.
- پدیده‌هایی لطیف، زیبا و عجیب، پیش روی ما هستند که به سادگی از کنارشان می‌گذریم.
 - یکی دیگر از این آفریده‌های زیبا و لطیف، گیاهان و سبزه‌ها هستند.
 - مطالعه در طبیعت و تأمل درباره‌ی چیزهایی که هر روز می‌بینیم و از کنارشان می‌گذریم، راه مناسبی برای شناخت آنها است.
 - گاهی می‌بینیم همین علف‌های نازک و لطیف، از میان سنگلاخ سردر می‌آورند یا کف زمین سخت و محکم را می‌شکافند و بیرون می‌آیند.
- ۲ با حروف درهم ریخته‌ی زیر کلمه‌هایی بسازید که ارزش املائی داشته باشند.

عظیم / لطیف / علیم / فصل / خط / فعل / صخره / طفل / رطب / مطرب / مصلی / مجله / طلبه / مصر / عجیب / طرف / ظلم / علم / علف

- ۳ شش واژه‌ی مخالف یا متضاد هم بنویسید و آنها را دو به دو در یک جمله به کار ببرید.

جمله	واژه‌ها	
باران آمد و جوی‌های خالی را پر از آب کرد.	خالی (تهی)	پر
آب و هوا بر سخت یا نرم بودن سنگ‌های هر منطقه تأثیر می‌گذارد.	نرم	سخت
خورشید طلوع کرد و تاریکی جای خود را به روشنایی داد.	روشنایی	تاریکی

- جاهای خالی را با یکی از نشانه‌های ربط «اما، ولی، چون، زیرا، سپس، بعد» پر کنید.
- ۱ مسعود کاغذ و قلم را از احمد آقا گرفت؛ اما / ولی نمی دانست از کجا شروع کند و چه بنویسد.
 - ۲ کوه‌ها منبع خیر و برکت هستند؛ زیرا / چون هزاران چشمه از دل آنها می جوشند.
 - ۳ چون به خداوند اعتماد دارم، تمام سختی‌های زندگی را تحمل می‌کنم.
 - ۴ استفاده از وسایل نقلیه‌ی موتوری، رفت و آمد را آسان کرده است؛ ولی / اما مشکلاتی را هم ایجاد می‌کند.
 - ۵ متن درس تماشاخانه را با دقت بخوانید؛ سپس / بعد به سؤالات آن پاسخ دهید.
 - ۶ می‌توانی با استفاده از کتاب‌ها و نقل قول‌ها درباره‌ی آداب و رسوم محل زندگی خود، بنویسی؛ بعد / سپس برای آن یک عنوان مناسب انتخاب کنی.
 - ۷ چون گل‌ها را خیلی دوست داشت، تصمیم گرفت از این راه جانشینی برای خود انتخاب کند.

- ۱ با توجه به تصویر، کارهای زیر را انجام دهید:
- از تصویرها، موضوعی برای نوشتن انتخاب کنید.
- درباره‌ی موضوع انتخاب‌شده، دو بند بنویسید.

موضوع: ۱- دفتر طبیعت

طبیعت مانند یک دفتر است، دفتری که هر صفحه از آن زیبایی خاصی دارد. این دفتر، تنها دفتری است که در آن از تمام رنگ‌ها استفاده شده است. بیشتر این نقاشی‌ها متحرک هستند. خداوند بهترین نقاش طبیعت است. او برخلاف نقاشان دیگر، بدون استفاده از هیچ وسیله‌ای، ماهرانه طبیعت را نقاشی کرده است. خداوند هر روز نقاشی‌هایش را تغییر می‌دهد و در هر فصل از رنگ‌های خاصی استفاده می‌کند.

موضوع: ۲- همه در انتظار بهار

پاییز از راه می‌رسد. هوا کم‌کم شروع به سرد شدن می‌کند و برگ‌های سبز درختان تغییر رنگ می‌دهند؛ زرد و نارنجی و قرمز می‌شوند؛ خشک می‌شوند و بر زمین می‌افتند. آخرین برگی که از درخت می‌افتد به همه اعلام می‌کند که امروز، روز آخر پاییز است.

زمستان شروع می‌شود. دیگر برگ‌های روی درختان باقی نمانده است. همه جا سرد شده و پرندگان در لانه‌هایشان خوابیده‌اند. اولین دانه‌های برف روی کوه‌ها می‌نشیند. کم‌کم کوه‌ها سفید می‌شوند و برف به بقیه‌ی جاها هم می‌رسد. امید تمام طبیعت به آمدن فصل بهار است. بهاری که زندگی دوباره را با خود می‌آورد.

۲ یکی از صداهای زیر را در ذهنتان مجسم کنید و درباره‌ی آن یک بند بنویسید.

صدای آبشار - صدای به هم خوردن برگ‌ها - صدای زنبور

موضوع: صدای به هم خوردن برگ‌ها

صدای به هم خوردن برگ‌ها، یعنی آمدن پاییز. برگ‌ها، جشن خدا حافظی با تابستان را می‌گیرند؛ لباس‌های زرد، قرمز و نارنجی می‌پوشند و با آواز باد به زمین می‌رسند. قدم زدن زیر درخت‌های رنگ‌آمیزی شده و شنیدن صدای برخورد کفش‌های عابران با برگ‌های خشک شده، حس خوبی دارد. پاییز از زیباترین فصل‌هاست و قسمتی از این زیبایی به برگ‌های رنگارنگ مربوط می‌شود.

پاییز که از راه می‌رسد، با هر بادی که می‌وزد، صدای خش‌خش برگ‌ها بلند می‌شود. آنها یکی‌یکی روی زمین می‌افتند و زیر پای رهگذران تکه‌تکه می‌شوند. برگ‌های کوچک‌تر و جوان‌تر با تمام توانشان به شاخه‌ها می‌چسبند و نمی‌خواهند از مادرشان جدا شوند. هوا که سردتر می‌شود، با کوچک‌ترین وزش، آخرین برگ هم از شاخه جدا می‌شود و زیر پای رهگذران خرد می‌شود.

۱ کلمه‌های زیر را با حروف مناسب کامل کنید.

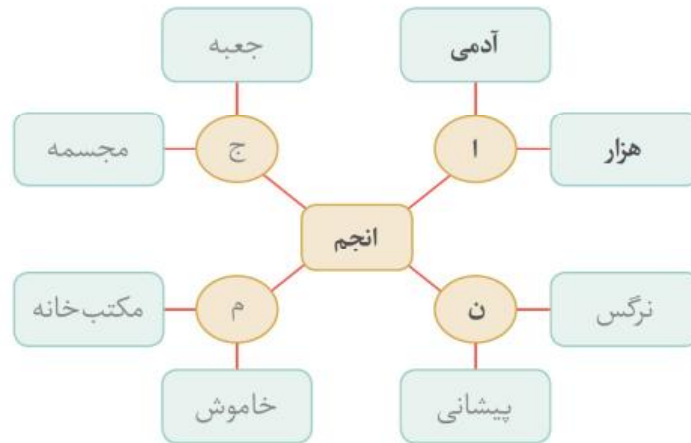
زمزمه

تأثیر

توحید

فضل

۲ ابتدا حروف کلمه‌ی نوشته‌شده را جدا کنید، سپس مانند نمونه برای هر حرف، دو واژه بنویسید.

۳ مانند نمونه، در متن درس، واژه‌هایی را که آهنگ یکسانی دارند، پیدا کنید و بنویسید.

شمار، هزار، نه‌بار

لاله‌زار، نوبهار، شاخسار / چمن، پیرهن

با توجه به متن حکایت «درخت گردکان»، جمله‌های زیر را به ترتیب شماره‌گذاری کنید.

۲ زیرسایه‌ی درخت گردویی دراز کشید و به فکر فرو رفت.

۴ ناگهان گردویی از شاخه جدا شد و به پیشانی‌اش خورد.

۳ پیش خود گفت: «چرا خدا خربزه را روی بوته و گردو را روی درخت به این بزرگی آفریده است.»

۱ مرد، خسته و تشنه با الاغش به یک جالیز خربزه رسید.

۵ بی‌درنگ خدا را شکر کرد و فهمید که هیچ کار خدا بی‌حکمت نیست.

صفحه ۱۵ کتاب درسی

نگارش

شعر «رقص باد، خنده‌ی گل» را به صورت داستان بنویسید.

موضوع: بهار برمی‌گردد

هوا کم‌کم داشت سرد می‌شد. باد سردی آرام‌آرام در صحرا می‌وزید و کم‌کم سبزه‌ها و چمن‌زارها زرد می‌شد. برگ‌های تک درخت نارون رنگارنگ شد و آن برگ‌های چترمانند شاداب و زیبایش، زرد شد. با وزش باد، برگ‌های گل یکی‌یکی بر زمین ریخت و رشته‌های درخت بید از هم جدا شد. کم‌کم چشمه خشک و بی‌آب شد و ناگهان تمام باغ‌ها و بوستان‌ها به خواب زمستانی رفتند.

کشاورز، همان‌طور که دانه‌ها را زیر خاک می‌کاشت و شاخه‌های بلند و پیچ‌درپیچ درخت انگور را کوتاه می‌کرد، با خود تکرار کرد فصل پاییز و زمستان سپری می‌شود و یک‌بار دیگر، وقتی که فصل بهار می‌آید، از زمین خشک گیاه می‌روید و چشمه‌ها می‌جوشند و آب آن‌ها روان می‌شود. از درخت نارون دوباره برگ تازه می‌روید و شاخه‌های بزرگ و قدیمی‌اش سبز می‌شوند. بر سر بوته‌های گل، غنچه‌ها شکوفا می‌شوند و بوی خوش این گل‌ها را پر می‌کند. دوباره پرستو آوازخوان و شاد می‌آید و در این باغ لانه می‌سازد. زمستان تمام می‌شود. صبور باش و از زیبایی‌های پاییز و زمستان لذت ببر. بهار می‌رسد.

صفحه ۱۶ کتاب درسی

هنر و سرگرمی و جمع‌بندی آموخته‌ها

۲ جاهای خالی را با نشانه‌های (، ، ! ، ؟ ، « ») پر کنید.

پرنده‌ی کوچک و زیبا ناگهان به زبان آمد و گفت: «ای باغبان مهربان که با درخت‌ها مهربانی! مرا خوب نگاه کن. ببین چقدر کوچکم! من گوشت زیادی ندارم که تو بخواهی کبابش کنی و بخوری. همه‌ی تن من پرو بال است. با استخوان‌های ریز من حتی یک لقمه‌ی کوچک هم برای تو نمی‌شوم. چرا می‌خواهی مرا بخوری؟»

پاسخ‌ها

پرسش‌ها

عبادت، رفتار زیبا، اندیشه‌ی نیک، گفتار زیبا، مهر و محبت، پرهیزگاری، دیدار خویشان و همسایه‌داری	۱. خداوند در قرآن چه موضوعاتی را برای مسلمانان بیان کرده است؟
زیرا نیکوکاران با انجام کارهای نیک مانند بخشش خطای دیگران، فرو بردن خشم خود و... باعث ایجاد صلح و مهربانی میان بندگان خدا می‌شوند و به همین دلیل خداوند آنان را دوست دارد.	۲. چرا خداوند نیکوکاران را دوست دارد؟
قرآن، دریایی است که هیچ‌گاه خشک نمی‌شود.	۳. امام علی (ع) درباره‌ی قرآن چه فرموده‌اند؟

صفحه ۱۰ و ۱۱ کتاب درسی

برایم بگو

الف- با توجه به شعر، نام هر یک از شاخه‌های این دسته گل چیست؟

(سوره‌ی بقره، آیه‌ی ۱۴۸)	فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ رفتار زیبا	(سوره‌ی اسراء، آیه‌ی ۲۳)	وَ بِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا مهر و محبت
(سوره‌ی طه، آیه‌ی ۱۴)	وَ أَقِمِ الصَّلَاةَ لِيذْكُرَ عبادت	(سوره‌ی بقره، آیه‌ی ۸۳)	وَ قُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا گفتار زیبا
(سوره‌ی حُجرات، آیه‌ی ۱۲)			اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ اندیشه‌ی نیک

ب- آیه‌ی ۱۰ سوره‌ی حُجرات، کدام شاخه گل‌ها را معرفی می‌کند؟

(إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَ اتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ)

ترجمه‌ی آیه: به‌راستی که مؤمنان همه برادر یکدیگرند. پس میان برادرانتان را سازش دهید و خدا ترس و

پرهیزگار باشید تا مورد رحمت او قرار گیرید. (آیه ۱۰ سوره حجرات را «آیه اخوت» نامیده‌اند.)

 پرهیزگاری رفتار زیبا مهر و محبت اندیشه‌ی نیک همسایه‌داری

صفحه ۱۲ کتاب درسی

بررسی کنید

در یک قرآن کامل، صفحه‌ی فهرست نام سوره‌ها را باز و جاهای خالی را کامل کنید:

اولین سوره: حمد آخرین سوره: ناس بلندترین سوره: بقره

سوره‌هایی به نام پیامبران خدا: محمد، یوسف، ابراهیم، یونس، هود، نوح

سوره‌هایی به نام جانوران: عنکبوت، فیل، بقره (گاو)، نحل (زنبور عسل)، نمل (مورچه)

سوره‌ای به نام یکی از روزهای هفته: جمعه

سوره‌هایی به نام پدیده‌هایی در طبیعت: زلزال، رعد، لیل، فجر

سوره‌ای به نام یکی از قسمت‌های نماز: سجده

صفحه ۱۲ کتاب درسی

تدبّر کنیم

آیات زیر را با دقت بخوانید:

وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ، اِدْفَعْ بِالَّتِي هِيَ اَحْسَنُ
(سوره‌ی فصلت، آیه‌ی ۳۴)

هرگز نیکی و بدی یکسان نیست، بدی را با نیکی کردن پاسخ بده.

وَ الْكَافِرِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ، وَاللَّهُ يُجِبُ الْمُحْسِنِينَ
(سوره‌ی آل عمران، آیه‌ی ۱۳۴)

نیکوکاران کسانی هستند که خشم خود را فرو می‌برند و خطاهای دیگران را می‌بخشند و خدا آنها را دوست دارد.

چه ارتباطی میان مفهوم این دو آیه هست؟

اگر کسی از خطای دیگران بگذرد، خدا نیز خطای او را می‌بخشد و به او پاداش می‌دهد. ما باید با دیگران به نیکی رفتار کرده و از بدی‌های آنها چشم‌پوشی کنیم. خداوند دوستدار انسان‌هایی است که خطا و اشتباه دیگران را می‌بخشند.

صفحه ۱۳ کتاب درسی

ایستگاه فکر

این حدیث را بخوانید:

امام علی علیه السلام: قرآن، دریایی است که هیچ‌گاه خشک نمی‌شود.

چه شباهتی میان قرآن و دریا وجود دارد؟ با دوستانتان در این باره گفت‌وگو کنید.

چون دریا بسیار وسیع و عمیق است، بزرگی و وسعت قرآن به دریا تشبیه شده است. هر دو نشانه‌ی پاکی و شگفتی هستند و برای پی بردن به عمق هر دو باید تدبّر و کاوش کرد. (دستورات قرآن تکراری نیست و به همه‌ی موضوعات در همه‌ی زمان‌ها اشاره دارد.)

صفحه ۱۳ کتاب درسی

بگرد و پیدا کن

با مراجعه به آیات ۱۹۵ تا ۲۰۵ از سوره‌ی بقره، یک دعای قرآنی را که هر روز در نماز می‌خوانیم، پیدا کنید و شماره‌ی آیه‌ی آن را در اینجا بنویسید.

آیه‌ی ۲۰۱: رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

صفحه ۱۳ کتاب درسی

با خانواده

با کمک اعضای خانواده نام چند میوه یا خوراکی را که در قرآن آمده است، پیدا کنید؛ برای این کار می‌توانید به این آیات مراجعه کنید:

سوره‌ی تین، آیه‌ی ۱: انجیر و زیتون

سوره‌ی الرّحمن، آیه‌ی ۶۸: خرما و انار

سوره‌ی نحل، آیه‌ی ۶۶: شیر

صفحه ۲ کتاب درسی

جلسه اول • یادآوری

تمرین چهارم: این جمله‌های قرآنی را بخوانید و اتصالات را با فلش نشان دهید.

نساء ۸۲

۱- أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ

نساء ۴۷

۲- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آوَوْا الْكِتَابَ آمِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا

فُرْقَان

۳- وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا ۳۰

صفحه ۴ کتاب درسی

جلسه دوم • کار در کلاس

تمرین اول: معنای صحیح را علامت بزنید.

۱- مُخْسِنِينَ:	☐ مؤمنان	☒ نیکوکاران
۲- أَقِيمُوا:	☒ برپا دارید	☐ بپردازید
۳- آتُوا:	☐ برپا دارید	☒ بپردازید
۴- أَطِيعُوا:	☒ اطاعت کنید	☐ اطاعت کردند

تمرین دوم: این جمله‌های قرآنی را بخوانید و ترجمه‌ی آن‌ها را کامل کنید.

بقره

۱- وَ أَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ۱۹۵

و نیکی کنید، قطعاً خدا دوست دارد نیکوکاران را.

حج ۷۸

۲- فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَ آتُوا الزَّكَاةَ

پس برپا دارید نماز را و بپردازید زکات را؛

أنفال ۱

۳- وَ أَطِيعُوا اللَّهَ وَ رَسُولَهُ،

و اطاعت کنید خدا را و پیامبر او را.

صفحه ۶ کتاب درسی

جلسه سوم • فعالیت

۱- یکی از نام‌های قرآن «نور» است. به نظر شما چرا خداوند، قرآن را «نور» نامیده است؟
 زیرا قرآن درست‌ترین و بهترین راه و روش را به انسان‌ها می‌آموزد. قرآن، چراغ راه زندگی ما انسان‌هاست و مانند نوری ما را از تاریکی جهل و نادانی نجات می‌دهد.

۲- درباره‌ی پیام قرآنی و قطره اما دریا (حدیث نورانی) درس با دوستان خود گفت‌وگو کنید.

پیام قرآنی: قرآن کتابی است که در آن دستورات خدا برای نجات انسان‌ها آورده شده است و تمامی انسان‌ها با استفاده از این دستورات به درست‌ترین راه، هدایت می‌شوند. در اصل، قرآن روش صحیح زندگی کردن را به انسان‌ها می‌آموزد.

حدیث نورانی: در دستورات دینی به ما سفارش شده است که قبل از قرائت قرآن وضو گرفته و آراسته باشیم. قرآن را با صدای خوش و زیبا بخوانیم و در هنگام تلاوت، به آیات و ترجمه‌ی آن‌ها دقت و توجه داشته باشیم.

صفحه ۷ کتاب درسی

جلسه‌ی چهارم

تمرین اول: این جمله‌های قرآنی را بخوانید و دور حروف ناخوانا خط بکشید.

تمرین دوم: حرکت قبل از حروف ناخوانا را به ساکن یا تشدید بعد از آن‌ها، مانند نمونه با فلش وصل کنید.

الرحمن

۱- یَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ۲۲

دُخان ۴۱

۲- يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلَى عَنْ مَوْلَى شَيْئًا

أعراف ۲۰۴

۳- وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ

حَجَّ ۷۷

۴- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا! إِزْكُوا وَأَسْجُدُوا وَعَبُدُوا رَبَّكُمْ

تمرین دوم: معنای صحیح را علامت بزنید.

- ۱- الرَّحْمَنُ: بخشنده پروردگار
- ۲- رَبِّ: خدای بخشنده پروردگار
- ۳- خَالِقٍ: آفرید آفریننده

تمرین سوم: این جمله های قرآنی را بخوانید و ترجمه ی آن ها را کامل کنید.

طه ۹۰

۱- وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَنُ

و قطعاً پروردگار شما بخشنده است.

زهد ۱۶

۲- قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ

بگو خدا آفریننده ی هر چیز است.

۱- درباره ی ارتباط این پیام قرآنی و حدیث نورانی با دوستان خود گفت و گو کنید.

خداوند، بخشنده و مهربان است و یکی از بزرگ ترین نعمت های خداوند بخشنده، قرآنی است که بر رسول خدا (ص) نازل کرده است. پس با خواندن قرآن در خانه های خود، از خیر و برکت این نعمت الهی بهره مند می شویم.

تمرین اول: این جمله های قرآنی را بخوانید و در آخر هر سطر وقف کنید.

تمرین دوم: حرکت قبل از حروف ناخوانا را به ساکن یا تشدید بعد از آن ها، با فلش وصل کنید.

انعام ۱۰۲

۱- خَالِقِ كُلِّ شَيْءٍ فَاغْبُوهُ :وقف ← فَاغْبُوهُ

نوح

۲- أَنْ اغْبُوهَا لِلَّهِ وَ اتَّقَوْهُ وَ اطِيعُوا ۳ :وقف ← اطِيعُوا

حجرات ۱۳

۳- إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ اتَّقَاكُمْ:وقف ← اتَّقَاكُمْ

اسراء ۷۰

۴- وَ لَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَ حَمَلْنَاهُمْ فِي الْبَيْتِ وَ الْبَحْرِ:وقف ← وَ الْبَحْرِ

صفحه ۱۶ کتاب درسی

جلسه دوم • کار در کلاس

تمرین دوم: با دقت در ترجمه‌ی آیات صفحه‌ی ۱۵ کتاب درسی، معنای صحیح را علامت بزنید.

۱- قَالَ: گروه من گفت

۲- قَوْمِي: گروه من گفت

تمرین سوم: این جمله‌های قرآنی را بخوانید و ترجمه‌ی آن‌ها را کامل کنید.

۱- وَقَالَ مُوسَى لِأَخِيهِ هَارُونَ

و گفت موسی به برادرش هارون

۲- أَخْلَفْنِي فِي قَوْمِي

جانشین من در بین گروه (قوم) من. باش

اعراف ۱۴۲

صفحه ۱۸ کتاب درسی

جلسه سوم • فعالیت

۱- درباره‌ی ارتباط این پیام قرآنی و حدیث نورانی با دوستان خود گفت‌وگو کنید. وقتی که قرآن خوانده می‌شود به احترام سخن خدا، باید ساکت باشیم و با تمام وجود به آن گوش دهیم؛ همچنین دستوراتش را به خاطر بسپاریم و به آن عمل کنیم تا لطف و رحمت خدا شامل حال ما شود.

صفحه ۱۹ کتاب درسی

جلسه چهارم

تمرین اول: این جمله‌های قرآنی را بخوانید و دور حرکاتی که هنگام وقف خوانده نمی‌شوند، خط بکشید.

تمرین دوم: حرکت قبل از حروف ناخوانا را به ساکن یا تشدید بعد از آن‌ها، با فلش وصل کنید.

اسراء ۲۶

۱- وَ آتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ

أنعام ۶۱

۲- وَ هُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ

حج ۴۰

۳- وَ لَيَنْصُرَنَّ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ

بقره ۲۵۵

۴- مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ

صفحه ۲۲ کتاب درسی

جلسه دوم • کار در کلاس

تمرین دوم: با دقت در ترجمه‌ی آیات صفحه‌ی ۲۱ کتاب درسی، معنای صحیح را علامت بزنید.

- ۱- آمَنَ: ایمان آورده است نازل شده است
- ۲- أَنْزَلَ: ایمان آورده است نازل شده است
- ۳- رُسُلَ: پیامبر پیامبران

تمرین سوم: این جمله‌های قرآنی را بخوانید و ترجمه‌ی آن‌ها را کامل کنید.

۱- آمَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ

ایمان آورده است پیامبر به آنچه نازل شده است به سوی او

۲- كُلُّ آمَنَ بِاللَّهِ وَ مَلَائِكَتِهِ وَ كُتُبِهِ وَ رُسُلِهِ

همه ایمان آوردند به خدا و فرشتگان او و کتاب‌های او و پیامبران او.

بقره ۲۸۵

صفحه ۲۷ کتاب درسی

جلسه چهارم

تمرین اول: این جمله‌های قرآنی را بخوانید و دور آنچه که هنگام وقف خوانده نمی‌شود، خط بکشید.

تمرین دوم: زیر حروف ناخوانا خط بکشید و همچنین اتصالات را با فلش نشان دهید.

قیامت

۱- بَلِ الْإِنْسَانِ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ﴿١٤﴾ وقف ← بَصِيرَةٌ

مُدَّتْهُ

۲- هُوَ أَهْلُ التَّقْوَىٰ وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ ﴿٥٦﴾ وقف ← أَهْلُ الْمَغْفِرَةِ

آل عمران ۲۸

۳- قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً ﴿٣٢﴾ وقف ← طَيِّبَةً

واقعه

۴- وَ فَآكِهَةٍ كَثِيرَةٍ ﴿٣٣﴾ وقف ← كَثِيرَةٍ

واقعه

لَا مَقْطُوعَةٍ وَ لَا مَمْنُوعَةٍ ﴿٣٣﴾ وقف ← مَمْنُوعَةٍ

صفحه ۳۰ کتاب درسی

جلسه‌ی دوم • کار در کلاس

تمرین سوم: با دقت در ترجمه‌ی آیات صفحه‌ی ۲۹ کتاب درسی، معنای صحیح را علامت بزنید.

- ۱- سَمْع: گوش چشم
 ۲- بَصْر: گوش چشم
 ۳- فُؤَاد: دل سر

تمرین چهارم: این جمله‌های قرآنی را بخوانید و ترجمه‌ی آن‌ها را کامل کنید.

۱- إِنَّ السَّمْعَ وَ الْبَصَرَ وَ الْفُؤَادَ

قطعا گوش و چشم و دل

۲- كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عِنْدَهُ مَسْئُولًا (۳۶)

از همه‌ی آن‌ها پرسیده می‌شود.

سوره‌ی اسراء

صفحه ۳۲ کتاب درسی

جلسه‌ی سوم • فعالیت

۱- درباره‌ی این پیام قرآنی و حدیث نورانی با دوستان خود گفت‌وگو کنید.

پیام قرآنی: خداوند در قرآن درباره‌ی وفای به عهد و پیمان به مردم سفارش کرده است؛ پس، ما باید به عهدی که با دیگران می‌بندیم پایبند باشیم.

حدیث نورانی: خداوند در قرآن به بندگان خود سفارش‌هایی نموده است که عمل به آن‌ها موجب سعادت و خوشبختی ما است، پس ما با خواندن قرآن و عمل به سفارش‌های آن در جهت رضایت خدا گام برمی‌داریم.

۲- کدام جمله از آیات جلسه‌ی اول با پیام قرآنی درس شباهت دارد؟ وَ أَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا

صفحه ۳۳ کتاب درسی

جلسه‌ی چهارم

تمرین اول: این جمله‌های قرآنی را که دارای «ن» کوچک است، با دقت بخوانید و در آخر هر جمله وقف کنید.

تمرین دوم: زیر حروف ناخوانا خط بکشید و همچنین اتصالات را با فلش نشان دهید.

- ۱- وَ نَادَى نُوْحًا اِبْنَهُ: وقف ← نُوْحٍ اِبْنَهُ هود ۴۲
 ۲- كَرَّمَادٍ اِسْتَدَّتْ بِه الرِّيحُ: وقف ← بِه الرِّيحِ ابراهیم ۱۸
 ۳- اَوْ لِهَوَاۗءِ اِنْفِصُوۗا اِلَيْهَا: وقف ← اِلَيْهَا جمعه ۱۱
 ۴- وَ اِنْ اَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ اِنْقَلَبْ عَلٰی وَّجْهِه: وقف ← وَجْهَهُ حج ۱۱